

Riktlinje

Fastställt av: Elisabeth O Karlsson

Upprättat av: Annelie Bygdén

Granskare: Maria Stefansson, Jenni Bark

Organisation gäller inom: Hälso- och Sjukvårdsförvaltning, Privat primärvård

Orosanmälan vid misstanke eller kännedom om barn som far illa

Förändringar från föregående utgåva

Dokumentet ersätter stöddokumentet Generella rutiner för orosanmälan vid kännedom eller misstanke om barn som far illa Västerbottens läns landsting, 2018.

Utgåva 3.0 innehåller förändringar utifrån införandet av journalsystemet Cosmic samt hänvisning till nytt dokument om Skyddade personuppgifter.

Omfattning

Riktlinje riktar sig till chefer och medarbetare i de patientnära verksamheterna i Region Västerbottens hälso- och sjukvårdsförvaltning samt de vårdgivare som ingår i hälsoval primärvård enligt Lagen om valfrihetssystem, LOV.

Relaterade dokument:

- [Checklista Orosanmälan vid misstanke eller kännedom om barn som far illa Dokumentnr: 96311](#)
- [Riktlinje Våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och sexuellt våld Dokumentnr: 64988](#)
- [Rutiner för e-tjänst Journalen på 1177.se gällande försegling, blockering av vårdnadshavare, direktåtkomst och legal ställföreträdare Dokumentnr: 96916](#)
- [Skyddade personuppgifter Dokumentnr: 93905](#)

Bakgrund

Hälso- och sjukvården och tandvården är en viktig aktör i att uppmärksamma barn som far illa. Med barn avses alla under 18 år. Anställda inom hälso- och sjukvård och tandvård är skyldiga enligt 14 kap 1 § Socialtjänstlagen att i sin yrkesutövning genast anmäla om de misstänker att ett barn far illa. Anmälningsskyldigheten är ett personligt ansvar. Orosanmälan från hälso- och sjukvården som myndighet kan inte göras anonymt. Det är viktigt att komma ihåg att det är den egna oron för barn eller förälder/vårdnadshavare som anmäls.

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig version finns i ledningssystemet.

Syfte

Syftet är att ge kunskap anmälningsskyldigheten till socialtjänst/socialnämnd för att uppfylla lagkrav vid kännedom eller misstanke om barn som far illa eller riskerar att fara illa.

Lagar och andra krav

14 kap 1 § Socialtjänstlagen beskriver anmälningsskyldigheten för myndigheter inklusive hälso- och sjukvården. Denna lagstiftning speglas i Hälso- och sjukvårdslagen, Tandvårdslagen och Patientsäkerhetslagen.

Offentlighets- och sekretesslagen:

- 10 kap 28 § beskriver att sekretess inte hindrar att en uppgift lämnas till en annan myndighet, om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning.
- 25 kap 1 § beskriver att barnets såsom närstående har skydd för utlämnande av uppgifter om risk för men finns.

20 kap.1§ Brottsbalken beskriver att en anmälningsskyldig anställd som låter bli att anmäla kan dömas till tjänstefel.

Ansvar och befogenheter

Hälso- och sjukvården och tandvården har anmälningsskyldighet och ansvarar för att tillämpa denna riktlinje vid misstanke eller kännedom om att barn far illa. Anmälningsskyldigheten är ett personligt ansvar. Den som är anmälningsskyldig har också uppgiftsskyldighet. Det innebär en skyldighet att lämna alla uppgifter som kan vara av betydelse i socialtjänstens utredning av ett barns behov av skydd och stöd.

Verksamhetschef, avdelning-/enhetschef eller motsvarande ansvarar för att verksamheten har kunskap om och arbetar utifrån denna riktlinje för orosanmälan av barn som far illa samt att verksamheten har lokala rutiner.

Regionens centrala registratur ansvarar för att inkomna handlingar registreras i diariet och att ärendet görs sökbart.

Beskrivning/Genomförande

Att göra en orosanmälan

Anmälningsskyldigheten bryter sekretessen mellan myndigheter. Orosanmälan ska alltid göras skriftligt till socialtjänsten i den kommun där barnet bor. Om det är okänt vilken som är barnet hemkommun ska anmälan göras där den anmälningsskyldige är verksam. De flesta kommuner har idag ett webbformulär för detta. Den som får kännedom om omständigheter som kan tyda på att ett barn far illa har ett personligt ansvar att säkerställa att en anmälan görs enligt Socialtjänstlagen.

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig version finns i ledningssystemet.

Utöver denna riktlinje finns en checklista för anmälan. Varje verksamhet eller enhet bör komplettera med egna lokala rutiner för anmälan samt tydliggöra hur journalföring bör göras om andra journalsystem/vårdinformationssystem än Cosmic används. Vid utarbetande av lokala rutiner använd gärna Socialstyrelsens [Barn som far illa eller riskerar att fara illa. En vägledning för hälso- och sjukvården samt tandvården gällande anmälningsskyldighet och ansvar](#). I denna framgår även vad som kan vara skäl för orosanmälan.

Skyldigheten att göra en orosanmälan gäller även vid andrahandsuppgifter som indikerar att ett barn far illa, tex genom information från vuxna patienter som kan tyda på missförhållanden för barn. Anmälningsskyldiga behöver inte ha träffat barnet för att vara skyldiga att göra en anmälan till socialtjänsten.

Skyldigheten att anmäla kvarstår även i de fall då barnet eller familjen redan har kontakt med socialtjänsten, exempelvis då en orosanmälan gjorts tidigare eller under en pågående utredning hos socialtjänsten.

Vid osäkerhet konsultera socialtjänsten utan att barnets eller familjens identitet röjs. Tänk på att en konsultation med socialtjänsten aldrig ska ersätta eller fördröja en anmälan.

Vid osäkerhet kring juridiska aspekter kontakta regionjurist.

Akut fara

Vid akut fara för barnet/ungdomen ska orosanmälan utan dröjsmål ske genom att socialtjänsten kontaktas per telefon och/eller via 112 för kontakt med polis. Observera att orosanmälan per telefon alltid ska kompletteras med en skriftlig orosanmälan.

Ofött barn

Det finns en möjlighet att, utan hinder av sekretess, lämna uppgifter till socialtjänsten till skydd för ett ofött barn med stöd av 25 kap. 12 § Offentlighets- och sekretesslagen (OSL). Bestämmelserna omfattar bland annat uppgift om en gravid person eller någon närstående till denne. Den gäller om uppgiften behöver lämnas för en nödvändig insats till skydd för det väntade barnet. Observera att detta är en annan form av sekretessbrytande bestämmelse och går inte under anmälningsskyldigheten gällande misstanke eller vetskap om barn som far illa enligt 14 kap 1 § Socialtjänstlagen.

Information till vårdnadshavare

Det finns ingen skyldighet att informera familjen innan en anmälan görs, men för att underlätta en

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig version finns i ledningssystemet.

fortsatt kontakt och samverkan med familjen rekommenderas att information ges om att en orosanmälan görs när det är möjligt utan risk för barnet.

Viktigt vid misstanke om brott

Om anmälan görs vid misstanke om brott som bevittnande av våld, sexuella övergrepp eller psykisk eller fysisk misshandel ska anmälaren **inte** informera föräldrarna/vårdnadshavarna. Detta för att skydda barnet.

Tillgången till journalen via nätet ska blockeras för vårdnadshavare när man gör:

- en orosanmälan och samtidigt misstänker ett brott.
- en orosanmälan och polisanmälan.

I vissa fall, till exempel för barn som är placerade i familjehem, eller vid skyddade personuppgifter, kan det finnas ett behov av att man förseglar åtkomst till journalen via 1177 så att inte journalanteckningar eller bokade tider visas.

Dokumentation

En orosanmälan är en upprättad allmän handling med sekretess. Den ska diarieföras enligt Offentlighets- och sekretesslagen (OSL). Region Västerbotten som myndighet har en skyldighet att ha ordning på sina handlingar. Det system regionen använder för sin diarieföring är Platina. Orosanmälan som registreras i Platina är sekretesskyddade och nås enbart av de som ges behörighet till aktuellt ärende.

Orosanmälan i sig är inte en journalhandling och ska inte sparas i journal. Att en orosanmälan har gjorts ska dokumenteras i journalsystemet. Diarienummer för aktuell anmälan ska föras in i journalen.

Hur journalföring och diarieföringen ska göras i Cosmic finns beskrivet i denna riktlinje samt checklista "Orosanmälan vid misstanke eller kännedom om barn som far illa".

För verksamheter som använder andra journalsystem behöver egna rutiner tas fram. Observera vikten av att information om orosanmälan via anteckning eller registrering av diagnos- eller åtgärds kod inte visas i Journalen 1177.

Dokumentation är ett viktigt underlag för en eventuell polisanmälan, nu eller vid ett senare tillfälle.

I barnets journal

Anledningar till att ett barn misstänks fara illa ska dokumenteras i barnets journal, det kan tex handla om medicinsk eller social information såsom skador, försumlighet i omvårdnad, berättelse om

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig version finns i ledningssystemet.

utsatthet eller eget skadligt beteende. Om oron gäller våldsutsatthet ska tecken och symptom samt barnets/föräldrarnas/vårdnadshavarens berättelse dokumenteras. Vid fysiska skador dokumenteras typ av skada, skadans storlek, färg och form samt lokalisation. Dokumentera gärna genom att fotografera. Graden av fysisk och psykisk skada samt behov av behandling bör bedömas.

Att orosanmälan är gjord dokumenteras i Cosmic i aktuell anteckning under huvudsökord "Åtgärd", sökord "Anmälan enligt lag eller förordning" och undersökord "Orosanmälan barn som riskerar fara illa enligt SoL". Sökordet är dolt i journalen på 1177. Åtgärds kod GD008 ska användas.

Om barnet inte är patient

Vid en situation där barnet inte är patient själv utan oro uppkommer för t.ex. barn eller syskon till patienter har hälso- och sjukvården och tandvården fortfarande skyldighet att anmäla sin oro. Dokumentation sker i den vuxne eller syskonets journal.

Att orosanmälan är gjord dokumenteras i Cosmic i aktuell anteckning under huvudsökord "Åtgärd", sökord "Anmälan enligt lag eller förordning" och undersökord "Orosanmälan barn som riskerar fara illa enligt SoL". Sökordet är dolt i journalen på 1177. Åtgärds kod GD008 ska användas.

Vid begäran om journalkopior omfattas barnet såsom närstående till förälder/vårdnadshavaren av menprövning.

Verksamhet som gör orosanmälningar men inte har tillgång till patients journal

Följ rutin för orosanmälan till berörd kommuns socialtjänst samt diarieföring i checklista "Orosanmälan vid misstanke eller kännedom om barn som far illa".

Uppgifter som orosanmälan ska innehålla

Det finns inte några formella krav på vad en orosanmälan ska innehålla. Det är viktigt att lämna över de uppgifter som finns om barnet till Socialtjänsten. Även om uppgifter saknas ska orosanmälan göras. Punkterna nedan ska ses som ett stöd för vad som kan vara relevanta uppgifter:

- Barnets personuppgifter och fullständiga namn
- Anledningen till oro
- Vem/vilka som gjort iakttagelser
- Tider, dagar, när iakttagelser gjorts som gett skäl till oro
- Tidigare åtgärder som rör barnet?
- Är vårdnadshavare underrättade om orosanmälan?

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig version finns i ledningssystemet.

Skyldighet att lämna uppgifter till socialnämnd

Enligt 14 kap 1 § tredje stycket Socialtjänstlagen är en myndighet inom hälso- och sjukvården skyldig att lämna socialnämnden alla uppgifter som kan vara av betydelse för utredning av ett barns behov av stöd och skydd. Detta kan innebära att lämna ut journal men det kan också innebära referentintervju dvs att personal i kontakt med socialtjänst lämnar ut uppgifter muntligen.

Återkoppling från Socialtjänsten på anmälan

Socialtjänsten får informera anmälningsskyldiga som har gjort en anmälan om att utredning har inletts, inte har inletts eller redan pågår. En förutsättning för att lämna ut sådan information till anmälaren är att socialtjänsten inte bedömer att det är olämpligt. Socialtjänsten kan erbjuda barnet, vårdnadshavaren och den som har gjort en anmälan ett möte, om det är lämpligt med hänsyn till barnets bästa.

Utlämnande av allmän handling

När någon extern (ex. patient, media, polis) begär att få en allmän handling eller uppgifter ur allmän handling utlämnad, så som utdrag ur patientjournal eller diariefört ärende behöver menprövning göras och ställning tas till eventuellt sekretesskydd. Vid begäran om journalkopior omfattas barnet såsom närstående till vårdnadshavaren av menprövning.

Dokumentation och arkivering

Centrala rutiner för gallring och arkivering av journaluppgifter i journalsystem och diarium.

Historik

Utarbetat av

Anne-Lie Bygdén, strateg Hälso- och sjukvårdsstaben

Maria Stefansson, hälsoutvecklare Folkhälsoenheten

Jenni Bark, hälsoutvecklare Folkhälsoenheten

Henrik Sandberg, regionjurist Juridik och säkerhet

Patina Löke, regionjurist Juridik och säkerhet

Sofia Jonsson, strateg Kanslienheten

Marielle Andersson, registrator Kanslienheten

Anette Lundqvist, verksamhetsutvecklare Patientsäkerhet

Referenser

[Barn som far illa eller riskerar att fara illa. En vägledning för hälso- och sjukvården samt tandvården gällande anmälningsskyldighet och ansvar.](#)

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig version finns i ledningssystemet.

Dokumentinformation

Här anges information om vad som finns i grå ruta, sidhuvud, sidfot och om information angetts om kontrollerade kopior. Det anges här för att kunna läsas av hjälpmedel för synnedsatta. **Denna information får inte tas bort!**

Information i sidhuvud

Bild på region Västerbottens logga.

Versionsnummer: 94431

Giltigt från och med: 2025-06-11

Giltigt till och med: 2027-06-12

Information i grå ruta på första sidan

Dokumenttyp: Riktlinje

Fastställt av: Elisabeth O Karlsson

Upprättat av: Annelie Bygdén

Granskare: Maria Stefansson, Jenni Bark

Organisation gäller inom: Hälso- och Sjukvårdsförvaltning, Privat primärvård

Information i Sidfot

Dokumentnummer: 94431

Kontrollerade kopior

Ett utskrivet dokument är endast en kopia. Giltig version finns i ledningssystemet.